

Peti naučno-stručni skup **ISTORIJA MEDICINE, FARMACIJE, VETERINE
I NARODNA ZDRAVSTVENA KULTURA**

Zaječar, 1. novembar 2013.

Peti po redu naučno-stručni skup o istoriji medicine, farmacije, veterine i narodnoj zdravstvenoj kulturi održan je u Zaječaru 1. novembra 2013. u organizaciji Istorijskog arhiva *Timočka krajina* iz Zaječara, Instituta za savremenu istoriju iz Beograda, Arhiva Srbije iz Beograda, Srpskog lekarskog društva – podružnice u Zaječaru i Rajačke škole zdravlja. Na otvaranju skupa govorili su prof. dr Jovan Bazić, pomoćnik ministra prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, prof. dr Momčilo Pavlović, direktor Instituta za savremenu istoriju, Žika Rakić, v. d. direktora Istorijskog arhiva *Timočka krajina*, Svetlana Janakijeva Krsteva, direktorka odjela Državnog arhiva u Vidinu i mr Dejan Krstić, pomoćnik gradonačelnika Zaječara. Takođe, prisutnima su se obratili i predstavnici pokrovitelja ovog naučno-stručnog skupa sa međunarodnim učestvovanjem: dr Stanislav Tadić, direktor Zdravstvenog centra Zaječar, mr. ph Dragana Branković Minčić, direktorka Apoteke *Zaječar* i Gabrijela Popović u ime Fakulteta za menadžment u Zaječaru. Nakon pozdravnih govora, dr Petar Paunović iz Rajačke škole zdravlja predstavio je zbornik radova sa IV naučno-stručnog skupa *Istorija medicine, farmacije, veterine i narodna zdravstvena kultura*, koji je objavljen u Zaječaru 2012. godine.

Učesnici skupa su se okupili oko sljedećih tema: istorija medicine do sredine XX vijeka – preteča savremene medicine u Srbiji; istaknuti zdravstveni radnici istočne Srbije; istorijski pregled razvoja veterinarske medicine u Srbiji; narodna zdravstvena kultura (etnomedicina, zdravlje u narodnom životu u tradiciji i svakodnevi). Na skupu su učestvovali naučnici, istraživači i stručnjaci iz Srbije, Bugarske i Crne Gore, a podnijeto je ukupno 30 referata. Svi referati su podnijeti u toku jednog radnog dana, a bili su podijeljeni u četiri sesije. Među učesnicima je bilo čak sedmoro saradnika Instituta za savremenu istoriju: dr Nikola Žutić, koji je govorio na temu *Rimokatolički prozelitizam u zdravstvenim i socijalnim ustanovama Kraljevine Jugoslavije*, dr Srđan Cvetković (*Istraga belih mantila. Lekari i apotekari streljani kao narodni neprijatelji od strane revolucionarnih vlasti 1944–1945. godine*), dr Milan Gulić (*Dr Uroš Krulj: ljekar i političar*), mr Mimir Gatalović (*Velike boginje na SAP Kosovu u svetlosti društveno-političkih okolnosti 1972*), Nebojša Stambolija (*Sanitetska služba Srpske državne straže*), Božica Slavković (*Zdravstvena politika Kraljevine Jugoslavije na Kosovu i Metohiji 1929–1941*) i Mimir Ninković (*Medicinar u Prvom svetskom ratu. Milutin Velimirović 1914–1918*, koautorski rad sa Aleksandrom Lukićem).

Uz saradnike Instituta za savremenu istoriju referate su podnijeli i saradnici Instituta za noviju istoriju Srbije (dr Branko Nadoveza, dr Dragan Aleksić, dr Slobodan Selinić, Aleksandar V. Miletić, Dejan Zec i Aleksandar Lukić), Istorijskog arhiva *Timočka krajina* iz Zaječara (Agim Januzi i Zoran Janković), Rajačke škole zdravlja (dr Petar Paunović), Opšte bolnice Vranje (dr Vukašin Antić), Istorijskog arhiva *31. januar* u Vranju (Boža Janjić), Centra za kulturu Narodnog univerziteta Trstenik (Jelena Vukčević), Instituta za srpsku kulturu iz Leposavića (Ena Mirković), Filozofskog fakulteta u Beogradu (Miloš Ivanović), Istorijskog instituta iz Beograda (Biljana Stojić), a učesnici su bili i profesori istorije iz Pančeva (Aleksandar Đorđević) i Kladova (Predrag Jovanović), kao i Ljubodrag Popović iz Beograda, Božidar Blagojević iz Negotina, dr Miodrag Todorović iz Zaječara i Slavoljub Stanković iz Niša. Od učesnika iz inostranstva troje je došlo iz Bugarske (Svetlana Janakijeva Krsteva, Marija Angelona Novakova i Jordan Nikolov Vasilev), a jedan iz Crne Gore (prim. dr med. Goran Čukić).

Najviše radova bilo je posvećeno uglednim ljekarima: Aleksandru Todoroviću, Tomi Jovanoviću, Iliji Aleksiću, Bojanu Prvulovu, Savi Stanojeviću, Urošu Krulju, Milutinu Velimiroviću, Jovanu Kujačiću, Gojku Nikolišu, Milanu Peciću, Blagoju Neškoviću, Gavrilu Kojiću i Lazi Iliću. Dotaknuti su i drugi problemi iz istorije medicine, pa se govorilo o malariji, srpskim srednjovekovnim bolnicama, misiji Crvenog krsta u Balkanskim ratovima, zdravstvenoj politici Kraljevine Jugoslavije na Kosovu i Metohiji, radu Sanitetske službe Srpske državne straže iz vremena Drugog svjetskog rata, Bolničarskoj podoficirskoj školi u Nišu, *Tuškovom fondu* kao pokušaju da se obezbjedi preventivna zdravstvena zaštita za sportiste u Kraljevini SHS/Jugoslaviji, zdravstvenim prilikama u Pančevu 1918–1929, zdravstvenom osiguranju seljaka u Srbiji 60-ih godina XX vijeka, razvoju zdravstvene zaštite u Kladovu nakon Drugog svjetskog rata, epidemiji velikih boginja na Kosovu i Metohiji, rimokatoličkom prozelitizmu u zdravstvenim i socijalnim ustanovama Kraljevine Jugoslavije, ljekarima i apotekarima koji su streljani kao „narodni neprijatelji“ u vrijeme revolucionarnog terora 1944–45. godine i medicinskim razlozima za odsustva zaposlenih/bolovanja u Zaječaru i okolini. Takođe, predstavljeni su i izvještaji o zdravlju ljudi i stoke Opštine belorečke u periodu između dva svjetska rata.

Na kraju radnog dijela skupa dr Petar Paunović je predstavio platformu u sedam tačaka. Odlučeno je da se nastavi sa aktivnostima na istraživanjima istorije zdravlja, a posebno na području Timočke krajine; da na idućem naučno-stručnom skupu prva tema bude Prvi svjetski rat povodom 100-godišnjice; da se nastavi saradnja sa Institutom za savremenu istoriju i drugim sličnim naučno-istraživačkim institucijama, naročito kroz

angažovanje mladih istraživača tako da bi oni mogli u svojim ustanovama i u svom daljem radu posvetiti posebno mjesto istoriji zdravlja u sklopu društvene istorije; da se nastavi sa multidisciplinarnim pristupom u istraživanjima istorije zdravlja uz značajnije angažovanje farmaceuta i veterinarara nego prethodnih godina, kao i istraživača iz drugih oblasti. Posebno je ukazano na značaj građe pohranjene u Istorijskom arhivu Niš, gdje se nalazi fond nekadašnje Moravske banovine. Istaknuta je važnost saradnje sa arhivom u Vidinu i iskazana potreba da se u narednom periodu posveti pažnja izučavanju doprinosa sestrinstva istoriji zdravlja, posebno na području Timočke krajine i u Velikom ratu. Usvojeni su i zaključci da je skup ispunio cilj održavanja, da je to najbolje organizovani skup do sada i da već sada treba početi sa pripremama i organizovanjem skupa za 2014. godinu.

Milan Gulić